

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Υ Π Δ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια Ἰδε σελ. 208

Μετὰ πολλὰς προσπάθειάς τὸν ἀνείλκυσαν μέχρι τῆς ἐπιφανείας. Εἶδαν τότε ὅτι εἶχε περιτυλίξει τὴν ἄκραν τοῦ σχοινίου περὶ τὸ κανίστρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εὐφυῶς στερεώσει ἔμπροσθέν του ὡς καλὰ θιον πλανοδίου ὀψοπόλου. Τότε ἐνόησαν καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν βῆρος τοῦ ἰσχυροῦ ὑπηρέτου καὶ τὴν τύφλωσιν, δι' ἣν παρεπονείτο. Κατὰ τὴν πτώσιν του ὁ ὑψηλοῦ σχήματος κυλιδρικός του πῖλος εἶχε χωθῆ μέχρι τοῦ πώγωνός του καὶ πολλὴ ἐκοπίασαν διὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξωσι. Τέλος ἀνεφάνη ἀκτινοβολῶν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν εἶχε πάθει ἐκ τῆς πτώσεώς του εἰμὴ ἐλαφροῦς τινὰς μωλωπισμούς.

— Μπα ! ὁ καυμένος ὁ μπαμπᾶς μου ἔπαθε πολὺ χειρότερα ! ἀνέκραξε φαιδρῶς. Καὶ μάχα· καὶ μονομαχίας καὶ ναυάγια καὶ πυρκαϊᾶς ! Κ' ἐγλύτωσεν ἀπ' ὅλα αὐτά !.. Ἀπόδειξις εἶνε ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὸ κρεβάτι του... Τὸ καπέλλο μου ὅμως δὲν εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐξηκολούθησεν ἐπιθεωρῶν θλιβερῶς τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει σχῆμα φουσαρμόνικας. Τέλος πάντων !.. ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐπιστημονικῶν ἐκδουλεύσεων !.. ἂν ἐλπίζωμεν, ὅτι ἡ θετὴ ἀλλ' ἀγνώμων πατρίς μου θὰ μοῦ προμηθεύσῃ ἕνα ἄλλο κανιούριο !..

— Γρήγορα ! εἶπεν ὁ Γουέβρος ἐπιτακτικῶς. Ἀς ἴδωμεν ἂν ἡ ἄλλη στοὰ εἶνε ἀσφαλεστέρα ἀπὸ αὐτὴν.

— Μίαν στιγμὴν, σεβάσμιε γέρον, ἀπήντησεν ὁ Γαργαρίδης. Τὸ πνέρι μου δὲν εἶνε καλὰ στερεωμένον, ἔχω ἕνα σχοινάκι μικρόν, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ τὸ δέσω, ὥστε νὰ μὴ εἶνε κίνδυνος ν' ἀποχωρισθῇ πλέον ἀπὸ ἐμέ. Μωρρρ !.. μ' ἐπικασε τούρτουρας ἐκεῖ κάτω, ὅταν ἐνόμισα ὅτι τὸ ἔχασα !

Καὶ καθήσας χαμηλὴ μὲ τὸν φανὸν παρ' αὐτὸν ὁ Γαργαρίδης ἤρχισε νὰ πλέκῃ λεπτόν καὶ στερεὸν σχοινίον, διὰ τοῦ ὁποῖου κατεσκευάσε λαβὴν ἐξαίρετον διὰ τὸ πολύτιμον δοχεῖόν του. Περιτυλίξας κατόπιν τὸ σχοινίον περὶ τὸ σῶματός του ὅπως ἤθελεν, ἐξεκίνησε παρακολουθῶν τοὺς ἄλλους δύο, κατηχηχριστημένος διὰ τὴν ἐπινοίαν του.

— Τοιοῦτοτρόπως ἔχω ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο βραχίονας καὶ δὲν αἰσθάνομαι καθόλου τὸν κόπον, ἔλεγε μονολογῶν... Μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ κρεμάσω καὶ τὸ φανάρι ἀπὸ τὸν λαιμόν μου... ὑστερότερα, κατὰ τὸν πρῶτον σταθμόν... ὅστις ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ... Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε περασμένη ἡ ὥρα τοῦ δείπνου... ἀλλὰ εἶνε

καὶ αὐτὸ ἐλάττωμα τοῦ ἀφεντικοῦ μου... γὰρ εἶνε ἀνακριθῆς εἰς τὸ τραπέζι. Ἄν ἄλλοι δὲν ἐφρόντιζον δι' αὐτόν, θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ μὴ τὸν μέλῃ διόλου δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα... Καὶ τί θὰ ἐγίνετο, παρακαλῶ, ἕνα σπῆτι, μία ἀποστολὴ, ἕνα κατὰστημα οἰονόηποτε, ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ φανταστικὸν αὐτοῦ ἀκροατήριον, ἄνευ τῆς τάξεως εἰς τὰ συστήματα καὶ τὰς συνθεσίας ;.. Θὰ ἐχάνετο, θὰ ἐτελείωνε, θὰ κατέρρεεν ! Ἐγὼ τάχα δὲν εἶμαι παράδειγμα ; Ἡ ἀταξία μὲ ἠράνισεν !

Ἐνῶ ἐξηκολούθει τοιοῦτοτρόπως διαλεγόμενος πρὸς ἐκὺν ὁ Γαργαρίδης, ἐβιάδιζεν ἐπὶ τὰ ἔχνη τῶν δύο του συντρόφων. Οὐδ' αὐτὸς οὐδ' οἱ ἄλλοι ἀπήντησαν δυσκολίαν τινά, ὅπως εἰσχωρήσωσιν εἰς τὴν στοᾶν τὴν ἀνακκλυφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μαυρικίου, ἥτις ἀνῆρχετο ὁμαλῶς, εὐνοημένη βαθμηδὸν καὶ ἀποκτῶσα εὖρος καὶ διαστάσεις ἀρμονικωτέρας, καθ' ὅσον προῦχώρει. Μορφαὶ συμβολικαί, ἀστέρες, σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ· ἡ στοὰ ἀνείλισσετο κατ' εὐθείαν γραμμὴν, παρουσιάζουσα, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο ἡ ἀκτὴς τοῦ φανοῦ, ἀπόψεις μεγαλοπρεπεῖς, ἐξαίρετου ρυθμοῦ. Ταῦτα πάντα ἐσήμαινον ὅτι προσγγίζον εἰς τὸ ἄδυτον, εἰς τὸ ἁγιαστήριον ἀρχαίου ναοῦ. Οἱ τοῖχοι ἐφαίνοντο κεκαλυμμένοι ὑπὸ πολυτίμων στορεσμάτων, παράδοξον δὲ αἰσθῆσιν ἐνεποίει ἡ θέα τῶν ὑπὸ τὴν παραδικὴν λάμπην τοῦ φανοῦ ἀναζωογονουμένων χρωμάτων ἐκείνων, τῶν τεθαμμένων πρὸ τῶν αἰώνων εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, τοῦ ἔργου ἐκείνου καλλιτεχνῶν πρὸ τόσου καιροῦ τεθνεώτων, ὅπερ οὐδεὶς ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς εἶχε παρατηρήσει ἀπὸ τῆς ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐνταφιάσεώς του. Μετὰ θρησκευτικῆς συγκινήσεως οἱ ἐρευνηταὶ ἐπάτουν τὸ σεπτὸν ἔδαφος τῆς κρύπτης.

Ἀφ' ὧν ἐφθασαν εἰς μεγάλην αἰθουσαν κυκλοτερῆ ἐκτάκτων διαστάσεων, ἥτις δὲν παρουσίαζε καμμίαν διεξόδον ἐκτὸς τῆς στοᾶς, ἣν εἶχον διατρέξει. Στύλοι ἐξωγραφημένοι ὑπεβάσταζον τὸν θόλον τῆς αἰθούσης ταύτης. Τὸ ἐγγυφον ἐπιστύλιον ὑπεστηρίζετο παρὰ κολοσσιαίων μαρμαρίνων ταύρων γονατισμένων, οἵτινες ἐφαίνοντο κύπτοντες μετὰ προσπάθειάς τὸν ῥωμαλεόν αὐχέναν, ὅπως ὑποβαστάσωσι τὸ βῆρος τοῦ ναοῦ. Ἰχνη λατρείας τοῦ πυρὸς ὑφίσταντο ἀκόμη ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐκείνου. Ἐφαίνοντο αὐτόθι : πύραυλον σχήματος τόσον παλαιού, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προσδιορίσῃ εἰς τίνα ἐποχὴν ἀνῆκεν, ἐκ μετὰλλου μαυρισμένου, ὀξειδωθέντος ἐκ τῆς πολυκαιρίας, τὸ ὁποῖον ὅμως θὰ ἦτο ἐξ ἀργύρου, ἢ πυράγχα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, δι' ἧς ἐλαμβάνοντο οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἱεροῦ πυρός, τέλος δὲ στροβιλιζόμενον ἠρέμα ὡς ἐκ τῆς κινήσεως, ἣν προῦξήνησαν ἐντὸς τοῦ βαρέος ἀέρος τῆς στοᾶς τὰ βήματα τῶν ἐρευνητῶν, ἐν ῥάκῳ ἐλαφροῦ ὑφάσματος, χρώματος ὕψους, ὃ ἄλλοτε λευκὸς ἐκ μουσελίνης πέ-

πλος, ὃν εἶχε περιβληθῇ περὶ τὴν κεφαλὴν ὁ τευταῖος Μοβέδ, ὁ ἱερουργήσας εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον — τίς οἶδε πρὸ πόσων αἰώνων — ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν πνοὴν του νὰ μολύνῃ τὴν ἱερὰν φλόγα.

Οἱ ἐρευνῶνται ἔστησαν τότε, καταληφθέντες ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ ἀπέναντι τῆς ἐξαίρετου συμμετρίας, τῆς πλούσιας καὶ μεγαλοπρεποῦς διακοσμήσεως τοῦ ἀδύτου ἐκεῖνου. Εἶτα ἐνθαρρυνόμενοι ἐξήτασαν, ἐγγύθεν τὰ τεῖχη. Ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ κατασκευὴ ἦτο κυκλώπειος, ἀλλ' εἰς μάτην ἀνεζήτησαν διέξοδον. Ἄλλη τοιαύτη δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰμὴ ἡ στοὰ δι' ἧς εἶχον εἰσέλθει. Καὶ ὅμως δὲν ἠδύναντο νὰ υποθέσωσιν ὅτι εἰς τὸν νάον ἐκεῖνον μόνον ἀπέληγον πᾶσαι αἱ στοαί, ἃς εἶχον διατρέξει. Εὐλόγως εἰκάζον ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι πόλις ὑπόγειος ἐκτεινομένη ὑπὸ τὴν πεδιάδα καὶ ὅτι εὕρισκοντο, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν πρόδομον αὐτῆς. Ἀλλ' εἰς μάτην ἐξήτασαν τὰ τεῖχη, ψύχοντες αὐτὰ καὶ ἐρευνῶντες μετὰ προσοχῆς ὁ ἄφαντος καὶ μυστηριώδης λίθος ἐτήρει τὸ μυστικόν, ὅπερ ἀπέκρυπτεν . . . Εἶχον καταντήσει λοιπὸν νὰ φθάσωσιν ἕως ἐκεῖ, διὰ νὰ ἀποτύχωσιν; Μήπως ἐχρειάζετο ὑπόνομος, ὅπως ἀνακτινάζῃ τὰ τεῖχη ἐκεῖνα καὶ πῶς εἶνε δυνατόν νὰ παρασκευασθῇ τοιαύτη; . . . Ἄλλως τε πόσους κινδύνους δὲν συνεπήγετο ἡ ἐν τῇ κρύπτῃ ἐκείνῃ ἐκρηγῆς! Ὁ Μαυρίκιος ἠδημύνει μεγάλως διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἀποτυχίαν, ὁ δὲ Γουέδρος κατὰ τὰ φαινόμενα συνεμερίζετο τὴν θλίψιν του.

— Ἄν θέλετε νὰ μ' ἀκούσετε ἐμὲ, κύριοι, εἶπεν ὁ Παργαρίδης, ὅστις τοὺς ἐπλησίασεν ἀφοῦ καὶ αὐτὸς μετὰ πολλῆς ζέσεως ἐξήτασε τοὺς τοίχους, πρέπει πρῶτα νὰ φάγωμεν ἄτι τι αὐτὸ ἴσως θὰ ἀνοίξῃ καὶ τὰς ἰδέας μας. Μὰ τὸν Θεὸν ὕστερα αὐταὶ αἱ διακριεῖς συγκινήσεις μὲ ἔκαμν νὰ πεινάσω ἐλεεινὰ καὶ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν θὰ φάγω τὸ μερικόν μου. Καὶ ταῦτα λέγων ὁ ἰδιότροπος ὑπηρέτης ἐκάθησεν ἡσύχως παρὰ τὸν τοῖχον. ἤνοιξε τὸ κἀνίστρον καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ τὰ τρόφιμα, ἅτινα προσέφερον ἐπιχαρίτως πρὸς τοὺς δύο συντρόφους του.

Ἀφοῦ ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ μάγος ἐδείπνησαν, ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ εὐωχηθῇ παραθέσας ἀρετὴν ποσότητα κρούου πιλαφίου ἐπὶ ὑπερμεγέθους τεμαχίου ἄρτου χρησιμεύοντος ἀντὶ παροψίδος. Ἀφοῦ κατέπιεν ὀλίγον, ἐκύτταξε μευιδῶν πέριξ αὐτοῦ, ἐπλάτταγχε τὴν γλώσσαν του καὶ προφέρων τὰς λέξεις: *Κάμνει δάμα!* . . . παρουσίασε πρὸς τοὺς ἄλλους φιάλην κεκάλυμμένην με ξύλον λυγαριᾶς, πλήρη ἐξαίρετου οἴνου τοῦ Χαμαδάν.

Ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά του, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ νὰ εἴπῃ εὐγενῶς: *Εἰς ὑγείαν σας, κύριοι!* ἠνέψωσε τὸν βραχίονα, εἰσάγαγε τὸ στόμιον τῆς φιάλης μεταξὺ τῶν χειλέων του, εἶτα δὲ κλίνων

πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ πῇ ἀνετώτερον, ἐστήριξε τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Σχεδὸν ταυτοχρόνως, ὡς νὰ εἶχε διανοιχθῇ ὁ τοῖχος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως, ὅπῃ χαίνουσα καὶ ζοφερὰ διεγράφη ὁπισθεν τοῦ Παργαρίδου.

Πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ καταβάλλῃ προσπάθειάν τινα, ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἰσορροπίαν του, πρὶν ἢ οἱ σύντροφοί του προφθάσωσι νὰ τείνωσιν αὐτῷ χεῖρα βοηθείας ἢ καὶ νὰ ἐννοήσωσι κἄν τί συνέβη ὁ δυστυχὴς τελειοδιδάκτος ἐβουθίσθη κατὰ γράμμα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Μαυρίκιου καὶ τοῦ Γκουσά-Νισήν.

Παραχρῆμα μεθ' ὑποκώπου κρότου ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ βράχου, ὁ ἀποσπασθεὶς ἅμα τῇ ἐπαφῇ του, ἐπανεπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ ὡς πλάξ τάφου.

Τὸ δυστύχημα συνέβη ἀκαριαίως. Εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὁ ἐκ γρανίτου τοῖχος ἐφάνετο λεῖος, ἀδιάπεραστος, ὡς νὰ μὴ εἶχε καταπίει ἐν ἀνθρώπινον ὃν μὲ τὰς ἀφανεῖς καταστάσας σιαγόννας του.

Κεφάλαιον ΙΓ'.

Ὁ κινετός λίθος

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐβράδυνε νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Ἡ αἰφνιδικὰ ἐξαφάνισις τοῦ ὑπηρετοῦ του καὶ ὁ ὑπόκωπος κρότος, ὃν μετέδωκεν ὁ τεῖχος εἰς τὰς ἡχοῦς τοῦ ὑπογείου, κλειόμενος ἀφοῦ κατέπιε τὸν ἀτυχή Παργαρίδην, ἐδείκνυνον φανερῶς τίνα εἶχον ἀφορμὴν. Θὰ ἐκείτο αὐτόθι κρυφία θύρα, ἀποτελούμενη ἐξ ὄγκου βράχου περιστρεφομένου ἐπὶ ἄξονος ἀφανοῦς καὶ ἐνδιδόντος εἰς τὴν ἀσθενεστάτην ὥλησιν, ἀφοῦ ἤρκεσεν ἡ ὥλησις τῶν νώτων ἐνὸς ἀνθρώπου στηριχθέντος εἰς τὴν βάσιν τῆς θύρας ταύτης, διὰ νὰ λειτουργήσῃ ὁ μηχανισμός.

Εὐθὺς ὡς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ νεαροῦ ἐπιστήμονος, ἠθέλησε πάραυτα καὶ νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ. Ὡθήσας ταχέως τὴν βάσιν τοῦ τοίχου εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶχε πρὸ μικροῦ στηριχθῇ ὁ Παργαρίδης, ἠσθάνθη τὸν βράχον ὑποχωροῦντα, ὡς προσεδόκα, καὶ διανοιγόμενον ὡς καταπακτὴ ὀριζόντιος.

Κύπτων ἀμέσως ἄνωθεν τῆς ζοφερᾶς ὀπῆς, ἐβεβαιώθη, χάρις εἰς τὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ του, ὅτι ἡ κρυφία αὕτη θύρα ἦγεν εἰς ἀνάβαλλον μετὰ δύο βαθμίδων, ὑπερκεῖμενον ψηφιδωτοῦ πλακοτρώτου.

Ἐπὶ τοῦ ψηφιδωτοῦ τούτου ἔκειτο ὁ Παργαρίδης, εἰσέτι ἐκπληκτος διὰ τὸ συμβάν του.

— Ἐπληρώθη; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ὁχι, ἀπάντησεν ἐκεῖνος ψαύων ἐπιμελῶς τὰ μέλη του διὰ τῆς χειρὸς· τὸ πολὺ πολὺ ἐμωλωπίσθη.

Δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψει οὔτε τὸ πολύτιμον κἀνιστράν του οὔτε τὸν φανὸν του, καὶ ἦτο τόσο

κωμικὸς ἐν τῇ στάσει ἐκείνῃ, ὥστε ὁ Μαυρίκιος δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τὸν γέλωτα, ἐνῶ ἀπόθαι ὀριστικῶς τὸν λίθον, διὰ νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τοῦ τυχαιπώρου ὑπηρέτου.

Μία κραυγὴ λυσσώδης τὸν ἔκαυε νὰ στραφῇ.

— Στάσου, ἄθλιε! . . . Μὴ προχωρήσῃς οὕτε βῆμα, ἢ ἄλλως φοβοῦ τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ! . . . ἔκραζεν ἐμμανὲς ὁ μάγος.

— Μπα! καὶ διατὶ τάχα μὲ ἀπειλεῖ ἡ ὀργὴ τοῦ οὐρανοῦ; Δὲν δύναμει ν' ἀφήσω τὸν Γαργαρίδην νὰ σπαρταρᾷ εἰς τὰς πλάκας ἐκεῖνας ὡσὰν χελώνῃ ἀναποδογυρισμένη, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος κύπτων ἄνωθεν τοῦ ὑπηρέτου του, ὅπως τὸν βοήθησῃ ν' ἀνεγερθῇ.

— Σοῦ λέγω ὅτι καθίστασαι ἱερόσυλος καὶ δὲν πρέπει νὰ προχωρήσῃς περισσότερον! . . . Ἐπίστρεψε ἀμέσως! . . . ἐφώνει ὁ γέρον ἐξαλλος.

Εἶχε καὶ αὐτὸς ὀρμήσει πρὸς τὴν ἀνοιχθεῖσαν θύραν πρὶν ἢ ὁ Μαυρίκιος τὴν ἀφήσῃ καί, ὄρθιος ἐπὶ τῆς φλιάς, τὴν ἐκράτει αἰωρουμένην ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του, ὡχρός, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβόλους, μὲ τὰ χεῖλη φρίσσοντα, διατελὼν προδῆλως ὑπὸ τὸ κράτος ζωηροτάτης καὶ εἰλικρινοῦς συγκινήσεως.

— Τί ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν; ἠρώτησεν ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος περιφέρων πέριξ αὐτοῦ τὴν λάμπιν τοῦ φανοῦ του. Δὲν βλέπω κανὲν αἷτιον, ὅπως ὀπισθοχωρήσωμεν, παρατηρῶ δὲ ἀπεναντίας ὅτι πολλὰ ἔχομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐδῶ, διότι ἰδοὺ νέα πράγματα, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, προσέθηκε δεικνύων διάφορα ἀντικείμενα, ἐπιπλα ἀγνώστου καὶ ἀλλοκότου σχήματος.

— Σοῦ λέγω ὅτι πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν τὸ ταχύτερον. Τὸ θέλω! . . . τὸ ἀπαιτῶ! . . . ἀνέκραζεν ὁ Γουέδρος μανιώδης.

— Τὸ θέλω! . . . τὸ ἀπαιτῶ! . . . ἐπανέλαθεν ὁ Μαυρίκιος ὑπεροπτικῶς.

Εἶνε λέξεις, τὰς ὁποίας δὲν ἔχω τὴν συνήθειαν ν' ἀκούω καὶ αἵτινες κατὰ λάθος βεβαίως ἀποτείνονται πρὸς ἐμέ . . . Φίλτατέ μου Γκουσά-Νισίν, εἶσαι ἐλεύθερος σὺ νὰ ἐπιστρέψῃς, ἂν φοβῇσαι. Ἐγὼ εἰσῆλθον ἐδῶ ἐκ συμπτώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν σὺ διόλου δὲν ἐνέχεσαι! δὲν ὀφείλω καθόλου νὰ σὲ συμβουλευθῶ εἰς τὰς πράξεις μου, ἀφοῦ μάλιστα αἱ συμβουλαί σου περιβάλλονται χαρακτῆρα τόσον ἄτοπον. Μένω, διότι εἶνε δικαίωμα, εἶνε καθήκον μου καὶ θέλησίς μου.

— Μένεις; ἐπανέλαθεν ὁ μάγος μὲ φωνὴν σκαιάν. Ἔστω! ἄς μείνωμεν!

Καὶ κατῆλθε καὶ αὐτὸς τὰς δύο βαθμίδας, ἀφίσας τὸν βράχον τῆς θύρας, ὅστις ἐπαναπεσὼν ἀνέλαβε τὴν ὀριζόντιον θέσιν του καὶ ἐκλείσε τὴν ἀπόκρυφον εἰσοδον.

Τὸ ὅρος τῶν λόγων τούτων, ἐξαιρούμενοι ἔτι μάλλον ἐκ τῆς πράξεώς του, εἶχε τι τὸ ἀπειλητικὸν καὶ τραγικόν. Ὁ Μαυρίκιος τὸ συνη-

σθάνθη, ἀλλὰ δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ φανῇ ἀνησυχῶν. Ἡ ἐπιστημονικὴ περιέργεια κατέπνιγε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῇ ψυχῇ του πᾶν ἄλλο αἶσθημα.

— Θέλεις ν' ἀποστερήσῃς τὸν κόσμον τῶν ἀνεκτιμήτων ἀνακαλύψεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐφθάσαμεν; εἶπεν ἐξετάζων ἄνευ ἀναβολῆς ἐν τῶν περιέργων ἀντικειμένων, ἅτινα ἀμυδρῶς διέκρι-
νεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους.

Ἦτο εἶδός τι χαμηλῆς τραπέζης, ἐν ᾗ ἐπὶ ὑποστηρίγματων ἐκ στιλπνῶν πλίνθων ἔκειτο ὀγκώδης ὑπόφαιος σφαῖρα.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο ὑδρόγειος σφαῖρα, καὶ τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀρκετὰ ἐκπληκτικὸν ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ἐποχὴν, ἀφ' ἧς βεβαίως ἐχρονολογεῖτο τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο. Ἀλλὰ πῶς νὰ περιγραφῇ τὸ θάμβος καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀγαλλίασις τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ ἀνακαλύπτοντος ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ του ὅτι ἡ σφαῖρα ἐκείνη ἠδύνατο νὰ περιστρεφῇται περὶ τὸν ἄξονά της, κινουμένη διὰ στροφάλου ἐκ σκληροῦ ξύλου καὶ ὅτι ἐν τῇ περιστροφικῇ κινήσει της προσετρίβετο ἐπὶ τῶν δερματίνων προσκεφαλαίων πλησίον τριῶν πατάλων φερόντων ἐσωτερικῶς μεταλλικὰς ἀκίδας.

Ἡλεκτρικὴ μηχανή! . . . Εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον! . . . Τὸ πρᾶγμα κατήντα ἀπίστευτον.

Καὶ ἐν τούτοις ἐδέησε νὰ πεισθῇ ἐκ τοῦ σπινθήρος τοῦ ἀναδοθέντος ἀπὸ τινος μεταλλικοῦ βρευματαγωγοῦ, καὶ περ ὥζειδωμένου ἐκ τῆς παρελεύσεως τῶσων αἰώνων, ὅτι ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων προσήγγισε τὴν χεῖρα ἐπὶ ἀναλόγου ὀργάνου.

Μόλις ὅμως ἐπρόφθασε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα. Ἦδὴ ὁ μάγος εὐρίσκετο ὀπισθέν του καὶ σταματῶν τὸν βραχίονά του ἐπὶ τοῦ στροφάλου τῆς μηχανῆς:

— Δυστυχισμένε! . . . ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ τόνου, ἐν ᾧ ἡ ὀργὴ διεφαίνετο ὑπὸ τὸν οἶκτον. Τολμᾷς νὰ βεβηλώνης μὲ τὴν ἱερόσυλον χεῖρά σου τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ; . . . Δὲν φοβεῖσαι μὴ πέσης κεραυνόπληκτος;

— Ὁχι, πολὺ! ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος γελῶν. Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀφοῦ λαλεῖς τώρα μὲ γλῶσσαν κᾶπως ἀβροφρονεστέραν, συγκατατίθεμαι νὰ μὴ ἐγγίσω τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα κατὰ σὲ ἔχουσι χαρακτῆρα ἱερόν. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς ὅμως, ἐλπίζω, νὰ τὰ περατηρήσω . . . Εἶνε τὸ ὀλιγότερον, τὸ ὅποιον ἡμπορῇ νὰ πράξω . . . Τὸ θέαμα ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἀπλὴ ἐπισκόπησις γενομένη πέριξ τῆ βοηθείας τοῦ φανοῦ του ἔπεισε τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα ὅτι εὐρίσκετο ἐντὸς ἀληθοῦς ἐργαστηρίου φυσικῆς, καὶ οὐχὶ φυσικῆς πρὸς τέρψιν, ὡς κατ' ἀρχὰς ἠδύναντό τις νὰ ἐκλάβῃ, ἀλλὰ σοβαρὰς, πραγματικῆς καὶ θετικῆς.

Παρὰ τοὺς τοίχους τῆς ἀπεράντου αἰθούσης

ἐξετείνοντο σκευοθῆκαι πλήρεις ἐργαλείων, ἅτινα ὁ Μαυρίκιος παρὰ τὸ ἀρχαῖκόν αὐτῶν καὶ ἀτελές σχῆμα ἀνεγνώρισεν ὡς ἐπιστημονικά, χρησιμεύοντα εἰς τὴν μελέτην τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρειχάλκινα· ἄλλα ἐξ ὀπτῆς στυλπνῆς γῆς, τινὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς λευκῆς ὕλου, δι' ἧς ἐσκεπάζοντο αἱ σκευοθῆκαι. Διότι αἱ σκευοθῆκαι αὗται ἦσαν τῶντι κεκαλυμμέναι μὲ ὕλους διαφανεῖς καὶ τοῦτο ἴσως ἦτο το πάντων ἐκπληκτικώτερον.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἐξετείνετο ἐν τάξει σειρά ἐτέρων μηχανημάτων, κάτοπτρα μηχανικά, κοῖλα καὶ κυρτά, ἐκκερμητῶς ἐξαρτώμενα ἀπὸ ξυλίνους πασσάλους, μέτρα καὶ κανόνες βαθμολογημένοι διὰ τὴν πτώσιν τῶν σωμάτων, μαγνήτης κολοσσαῖος, κρατῶν βάρος τοῦλάχιστον ἐκατὸν χιλιογράμμων μετάλλου ἐν εἶδει λεόντων ἀνερπόντων, ἀραιόμετρα, ὑδροστατικοὶ ζυγοί, ἀγγεῖα συνεχόμενα, συνεχεῖς κρῆναι, ἡμισφαίρια χρησιμεύοντα πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, θερμόμετρα, βαρόμετρα, πυρόμετρα καὶ ἄλλα. Ἀπωτέρω ἔκειντο φυάλλαι μὲ χρυσὰ ἐλάσματα, ἀληθεῖς ἠλεκτρικαὶ συσκευαὶ καὶ στήλαι προσέτι ἐξ ἄνθρακος. Ὡρολόγια ἡλιακὰ, ὠρολόγια ὑδραυλικά, βροχόμετρα, ἀνεμόμετρα, ὑγρόμετρα, κάτοπτρα παραβολικά καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πάντα τὰ ἀναγκασιούντα ἐργαλεῖα διὰ τὴν σπουδὴν τῆς θερμότητος, τοῦ βάρους, τοῦ φωτὸς, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, πάντα τὰ ἐργαλεῖα πλήρους φυσικῆς ἐπιστήμης μαρτυρούσης κατὰστασιν πολιτισμοῦ σχεδὸν ὅσον καὶ ἡ ἡμετέρα προωδευμένη.

Ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς ἴσως ἦτο μάλιστα καὶ περισσότερον προωδευμένος, διότι ἀντικειμένων τινῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸν προορισμὸν ὁ Μαυρίκιος καὶ συνεπέραινεν ὅτι θὰ ἐχρησίμευον εἰς τὴν ἀνάλυσιν δυνάμεων ἀγνώστων εἰς τὴν ἐποχὴν μας.

Πρὸ τῆς αἰνιδικῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἐπιστήμης τῶν μάγων, βαθείας καὶ πλήρους ὅσον καὶ ἡ τοῦ Γκαί-Λουσσάκ ἢ τοῦ Διὸς, ὁ νεαρὸς Γάλλος κατελήφθη ὑπὸ σεβασμοῦ καὶ διέμενεν ἄφωνος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

Ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ταύτης ἀνένηψεν ἐννοήσας ὅτι μετέβαιναν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου τῆς φυσικῆς εἰς εἶδός τι μηχανικοῦ μουσείου. Τὰ εἰς τὰς σκευοθήκας ἐπιτεθειμένα ἀντικείμενα εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἦσαν συσκευαὶ πρὸς μελέτην, ἀλλὰ μηχανήματα καὶ μηχανικὰ ἐργαλεῖα, ἀντλῖαι, πρότυπα ἀνεμομύλων, ψαλίδες, τροχοί, ἄροτρα χάλκινα, ἱστοὶ ὑφαντουργίας.... Πρὸς τοῦτοις εἰς λέβητας μὲ σκέπασμα ἐλικωτόν, μὲ ἐπιστομίδα φέροντας βάρος, ἀληθὲς χύτρα τοῦ Παπίνου, ἔμβρυον ἀτμομηχανῆς.

Ὁ Μαυρίκιος ἐνόμιζεν ὅτι μετ' ὀλίγα βήματα

ἔμελλε νὰ συναντήσῃ καὶ τροχίαν τινα σιδηροδρόμου καὶ ἀτμομηχανὴν σιδηροδρομικὴν καὶ τυπογραφικὸν πιεστήριον.

Καὶ τοιαῦτα μὲν δὲν συνήντησεν, εὗρεν ὅμως εἰς τρίτην αἰθούσαν, εὐρύχωρον ὅσον καὶ αἱ δύο πρόται, διϋλιστήρια καὶ χωνευτήρια καὶ κερατοειδῆ ἀγγεῖα καὶ σωλῆνας δοκιμαστικούς καὶ ἐπὶ μαρμαρίνων τραπεζῶν φιαλίδια, ἐν οἷς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἐμπεριείχοντο κάλι, θεῖον, στυπτηρία, ὑδράργυρος, νίτρον...

Οὕτω λοιπὸν οἱ μάγοι ἐγίνωσκον τὴν χημείαν, ὅπως ἐγίνωσκον τὴν μηχανικὴν, τοὺς νόμους τῆς βαρύτητος καὶ τῆς παγκοσμίου ἰσορροπίας! Ὁ Μαυρίκιος βεθυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις, ἃς ἐξήγειρεν ἐν αὐτῷ τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο μουσεῖον, ἤρχιζε νὰ εὕρισκῃ φυσικὸν καὶ λογικὸν τὸ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του θέαμα.

— Αὐτὸ τὸ ὅποιον βλέπω ἐδῶ, ἔπρεπε νὰ τὸ προμαντεύσω, ἐσκέπτετο, καὶ τὰ μνημεῖα, τὰ ὅποια ἐγκατέλιπον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους οἱ ἐξαίσιοι ἐκεῖνοι σοφοί, μοῦ τὸ προέλεγον σαφῶς. Πῶς νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἢ οἱ Ἕμσοι αὐτῶν κληρονόμοι, οἱ Αἰγύπτιοι, ἦσαν τόσον θαυμαστοὶ ἀρχιτέκτονες, ὥν τὰ ἔργα ἐπιζῶσι μετὰ τόσους αἰῶνας, χωρὶς νὰ γινώσκωσι κατὰ βάθος τοὺς μαθηματικούς καὶ φυσικούς νόμους; Τὸ πᾶν εἶνε ἀλληλένδετον εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Δὲν κόπτεται ὄγκου βράχου ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς γεωμετρίας, καὶ τὴν γεωμετρίαν δὲν γνωρίζει τις ἐπὶ χίλια ἔτη, χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀλγεβρας, οὔτε πάλιν δύναται τις κατὰ βάθος νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλγεβραν χωρὶς νὰ ἐξακριβώσῃ ἓνα πρὸς ἓνα καὶ ἐμβριθῶς τοὺς νόμους τοῦ κόσμου. Ἡ ἐλαχίστη στυλπνὴ πλίνθος, ἐξ ὧν κατέλιπον ἡμεῖς οἱ μάγοι, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ φυσικὴ ἦτο γνωστὴ εἰς αὐτοὺς τοῦλάχιστον ὅσον καὶ εἰς τὸν Γουετζζοῦδ. Τὰ ὄργανα αὐτῶν τῆς καταμετρήσεως, τὰ ὅποια καὶ σήμερον ἔτι εἶνε εἰς χρῆσιν παρ' ἡμῖν, ἔπρεπε νὰ μᾶς πείσωσιν ὅτι ἦσαν ἐνήμεροι περὶ τὴν ἀστρονομικὴν κίνησιν. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν εἶνε ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἐκεῖνων ἦτο κρύφιος, ἐνῶ ὁ ἰδικὸς μας εἶνε κοινός. Αὐτοὶ τὴν ἐπιστήμην των μετεχειρίζοντο ὡς ὄργανον ἰσχύος καὶ τυραννίας, ἐνῶ ἡμεῖς τὴν ἰδικήν μας μεταχειριζόμεθα ὡς ὄργανον ἐλευθερίας. Ἄν ποτε ὁ νικητὴς τοὺς καθυπέτασεν ὑπὸ τὰ ὅπλα του, αὐτοὶ ἐφρόντιζον πρῶτιστα ν' ἀποκρίψωσι τὸν πλοῦτον τοῦτον, τὸν πολυτιμώτερον δι' αὐτοὺς ἀπὸ πάντας τοὺς θεσαυρούς· βέβαιον δὲ ὄντες περὶ τῆς ἱκανοποιήσεως, ἣν θὰ ἤρουντο θάσσουν ἢ βράδιον ἐκ τῆς μυστηριώδους ταύτης δυνάμεως, ἔθαπτον ταύτην μετὰ τόσου ζήλου εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ὅσον ἡμεῖς καταβάλλομεν ὅπως φέρωμεν αὐτὴν εἰς φῶς...

[Ἐπεται συνέχεια]